

Memoriaal Edmond Lapon

Vincent Duflou

Het memoriaal

Tijdens het Interbellum stond er nabij de parkkiosk (1) ter ere van de Oostendse componist Edmond Lapon een memoriaal (Afb. 1) met een bronzen bas-reliëf opgesteld. (2)

Het bronzen bas-reliëf (Afb. 2) toont de musicus in profiel, kijkend naar rechts en omkaderd door een gestileerde lier in art-decostijl. Het plakiet meet 54 cm bij 39 cm, is gedateerd 1921 en gesigneerd, Oscar De Clerck. Het reliëf draagt als opschrift : "LAPON".

Het bas-reliëf was bevestigd tegen een stèle van 1,50 m breed op 2,50 m hoog. Die stèle, opgetrokken in gewone rode baksteen bestond uit een centraal element en twee laterale pijlers, waarin natuursteen was verwerkt. In die natuursteen-elementen waren er twee data in goudkleur aangebracht : zijn geboorte- en sterfdatum. (3) Verder was de stèle, of laten wij liever spreken van het muurtje, bovenaan afgewerkt met een natuurstenen muurdeksteen. Heel het ensemble rustte op een dubbele trede, waarvan de bovenste van het verjongende type was. (4) Het opmetzelen van de stèle werd toegewezen aan een zekere GOBIN, tegen de kostprijs van 1.500 fr.

Het Lapon-herdenkingscomité

Op zondag 18 september 1927 (5) werd het memoriaal plechtig ingehuldigd. Die hulde aan Edmond Lapon was grotendeels het initiatief van Jan De Clerck, kunstschilder en zijn broer Oscar De Clerck, beeldhouwer.

Jan De Clerck richtte kort na de Eerste Wereldoorlog, in 1920 (6) een Lapon-herdenkingscomité op, dat aanvankelijk was samengesteld uit volgende leden :

- Ere-voorzitters : HAMMAN Auguste, volksvertegenwoordiger
SERRUYS Désiré, volksvertegenwoordiger
- Voorzitter : DE CLERCK Jan, kunstschilder
- Leden : BOENS, Daan, letterkundige
BOUCHERY Albert, directeur van "Le Carillon"
DE CLERCK Joris, musicoloog
DE CLERCK Oscar, beeldhouwer
ELLEBOUDT Alfons, directeur van "De Zeewacht" en gemeenteraadslid
LOONTIENS Carlo, conservator-bibliothecaris
MOREAUX Théo, musicoloog
RAICK Henri, directeur van "L'Echo d'Ostende" en "La Saison d'Ostende"
SMISSAERT, A., directeur van "De Duinengalm"

VAN BRANTEGHEM Albert, voorzitter van
de "Cercle Lapon"
VERHAEGHE Géo, geneesheer en Schepen
voor Schone Kunsten

Op maandag 22 november 1920, dus enkele weken na de oprichting van het comité, werd er reeds een eerste huldebetoon gebracht aan Edmond Lapon. Dit erebetoon was een initiatief van de kring "Kunst Genegen", die een gala-avond organiseerde in zijn lokaal "Cinéma Belgica" in de Fregatstraat op het Hazegras. De toegang was gratis, maar giften werden wel aangenomen om het memoriaal te helpen bekostigen.

Het gevarieerd programma van deze gala-avond bestond uit muziek, voordracht en film. Jan De Clerck, tevens voorzitter van de kring "Kunst Genegen", schetste een korte biografie van de talentvolle componist. Het was een eenvoudige, maar krachtige, diep doordachte en zielsontroerende voordracht die een diepe indruk maakte op de aanwezigen. Carlo Loontjens sprak ook het publiek toe, weliswaar in het Frans. Zijn causerie handelde over de originaliteit in de kunst. De causeriën werden afgewisseld met muziek en zang. Op het repertorium stonden stukken van LAPON, WEBER en MESTDAGH. Gedurende de avond werd het portret van de componist geprojecteerd op groot scherm. De avond werd afgesloten met de vertoning van een aantal films.

Deze gala-avond moet worden opgevat als een soort promotie voor en de start van de werking van het Lapon-herdenkingscomité. Naast persmededelingen was zo'n gala-avond ideaal om de doelstelling van dit comité kenbaar te maken bij de Oostendse gevestigde burgerij en een select publiek van kunstenaars, kunstliefhebbers, -mecenassen.

Enkele maanden later werd er op donderdag 14 april 1921 een tweede manifestatie ter ere van Edmond Lapon georganiseerd in zaal "Asseloos" in de Brusselstraat 5B. De muziekafdeling van de kring "Kunst Genegen" onder leiding van A. Sanders gaf die avond een concert, hoofdzakelijk samengesteld uit aria's van bekende opera's zoals "Faust" en de "Barbier van Sevilla". Jan De Clerck gaf opnieuw een korte levensbeschrijving van de componist. Het belangrijkste moment van de avond en wellicht ook de aanleiding van deze tweede Lapon-manifestatie was het tentoonstellen van het "borstbeeld" van de musicus, gemaakt door de broer van Jan De Clerck, Oscar.

Moet "borstbeeld" hier worden geïnterpreteerd als het bronzen bas-reliëf? Misschien, want 1921 is tevens het jaartal dat we terugvinden op het bas-reliëf. Bij mijn weten is er geen borstbeeld in de zin van een driedimensioneel beeldhouwwerk gekend van Edmond Lapon, gemaakt door Oscar De Clerck. Wij komen hier verder op terug.

Dit comité heeft lang moeten ijveren om de nodige fondsen, geraamd op zo'n 12.000 fr., in te zamelen voor de oprichting van een memoriaal.

Vanaf november 1920 dus werden er intekenlijsten geopend, waarop men kon inschrijven en een bedrag storten om het memoriaal te helpen financieren. Vooral bij de vissersbevolking werd een warme oproep gedaan om dit initiatief te steunen.

Met de regelmaat van een klok zouden de namen van de donateurs met hun gestorte bedrag in de kranten worden gepubliceerd. Le Carillon, De Zeewacht, L'Echo d'Ostende en De Duinengalm wedijverden onder elkaar voor het meeste inschrijvingen.

Wanneer wij die intekenlijsten overlopen, voor zover ze volledig werden gepubliceerd in de kranten, dan blijkt dit geen overweldigende succes te hebben gekend. (7) Een mogelijke verklaring is een gebrek aan interesse voor het initiatief en voor de persoon van Edmond Lapon omdat er tegelijkertijd ook kon worden ingetekend voor het Léon Rinskopfmemoriaal en het monument ter nagedachtenis van de gesneuvelde stadsgenoten voor het vaderland en gesneuvelde soldaten op het Oostends grondgebied. Deze initiatieven, vooral het oorlogsmonument, kenden een veel groter succes en werden massaal gesteund. Anno 1920 was het evident dat Edmond Lapon veel minder aktueel was dan de voorbije wereldoorlog.

Overall klopte het comité aan voor financiële steun, zo ook bij het Stadsbestuur en bij de hogere overheid.

Het Stadsbestuur van Oostende kwam in 1921 tussen voor 500 fr.

Ook bij het Provinciebestuur werd een aanvraag ingediend voor een geldelijke bijdrage. De 4de commissie verstrekte echter een negatief advies. Tijdens de vergadering van de Provincieraad van 5 juli 1922 dienden de heren DUPONT, GOETGHEBEUR, VAN ELSLANDE, DEBOUDER en RABAU een amendement in, waarbij werd gevraagd het advies van die 4de commissie naast zich neer te leggen en toch een toelage van 500 fr. toe te kennen voor de oprichting van een gedenksteen.

De indieners van het amendement wezen er op dat LAPON een zoon was van eenvoudige werklieden, die dank zij zijn arbeid, vlijt en wilskracht zich tot kunstenaar wist te verheffen. LAPON moest worden gehuldigd als een voorbeeld van : "Labor improbus omnia vincit". Verder argumenteerden zij dat dit jong talent ten gevolge van een zekere miskennis, niet tot de uiting van zijn volle kunnen is geraakt. En daarbij stelden zij dat een toelage van 500 fr. de provinciale gelden niet zwaar zou belasten te meer daar Oostende de melkkoe van de provincie was, gezien de badstad instond voor een ruim aandeel van de provinciale inkomsten. Het amendement werd aangenomen.

Er werd eveneens financiële tussenkomst gevraagd bij de hogere overheid. (8)

Ook bepaalde lokale verenigingen droegen hun steentje bij om het Lapon-memoriaal te financieren. Toen de maatschappij "De lustige Zygomars" (9) haar tienjarig bestaan vierde op donderdag 30 november 1922 hield zij een groot banket in "Aux Armes de la Ville" in de Sint-Sebastiaanstraat. Tijdens dit banket werd er een omhaling gedaan voor het memoriaal. Deze bracht 110,50 fr. op.

Dezelfde vereniging organiseerde op kerstavond 1922 eveneens ten voordele van het memoriaal een groot galabal in de "Grand Sablon" in de Langestraat. Het bal bracht 107 fr. op.

De bedragen die door deze vereniging werden ingezameld, lagen wel aan de lage kant in vergelijking met de opbrengsten van haar andere filantropische activiteiten. (10)

Op Kerstdag 1922 organiseerde de afdeling toegepaste kunst en vakken van de kring "Kunst Genegen" haar derde tentoonstelling met werken van Oostendse amateurskunstenaars. Gedurende de duur van deze expositie was er alweer een huldebetoon ter ere van Edmond Lapon en men kon er inzage krijgen van al de mensen die hadden ingetekend, alsook van het op dat ogenblik ingezamelde bedrag.

Wij stellen dus vast dat heel wat initiatieven op het getouw werden gezet, die blijkbaar maar matig succes kenden. Het geld nodig om het memoriaal te bekostigen kwam slechts met mondjesmaat binnen.

Het Lapon-herdenkingscomité streefde er naar om iedereen bij de viering te betrekken. Oorspronkelijk was men van plan de geprimeerde cantate door een zeer groot koor, bestaande uit Oostendenaars, te laten opvoeren. Vandaar dat het comité via de pers een oproep deed aan alle zangers en muzikkliefhebbers uit onze stad, zowel mannen als vrouwen, om zich kandidaat te stellen. De inschrijvingen gingen door in de bibliotheek van de Oostendse Muziekacademie van maandag 24 januari tot woensdag 26 januari 1920 tussen 19.00 uur en 20.00 uur.

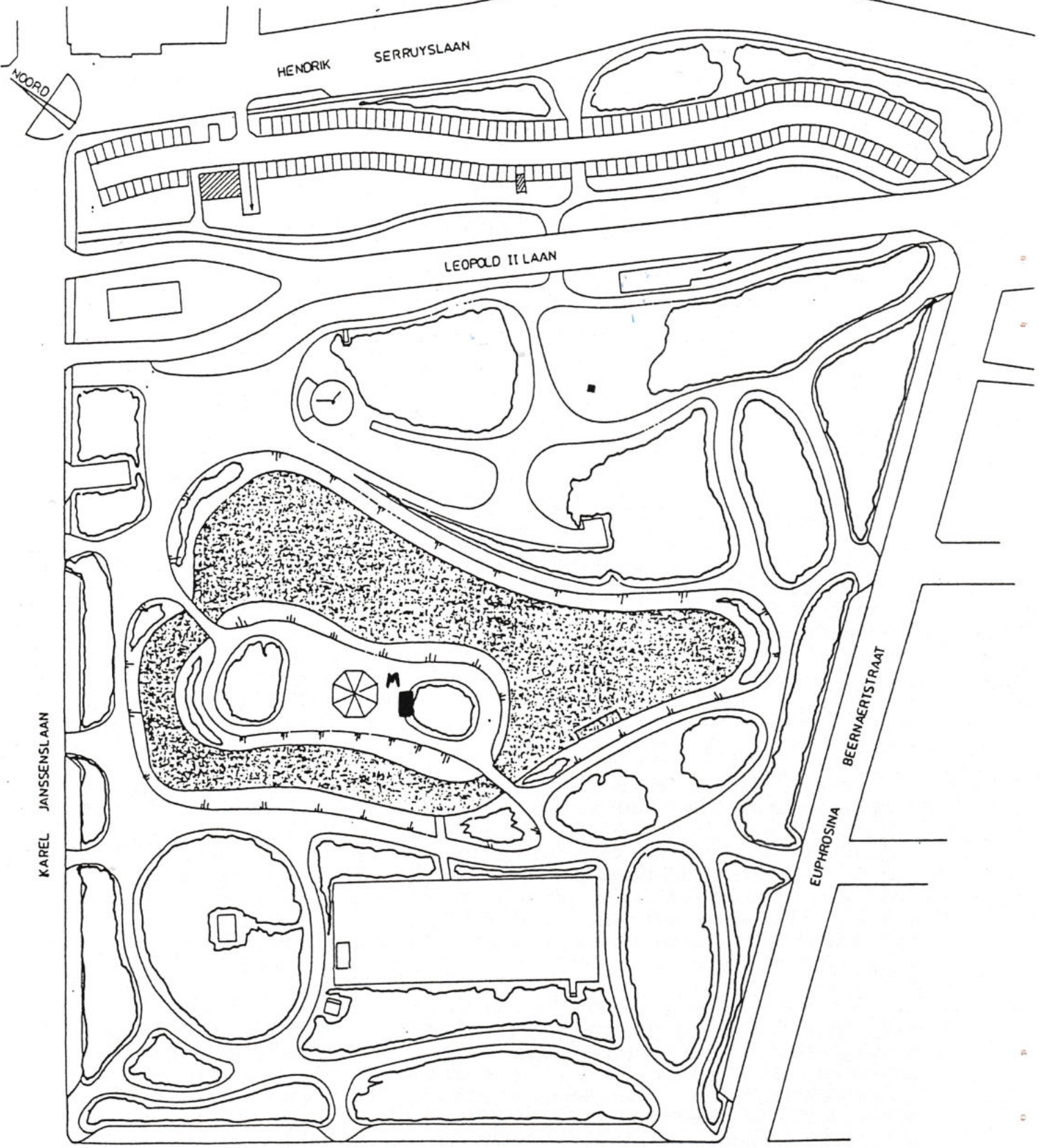
Tijdens de plechtigheid zelf werd slechts een fragment van de cantate "Les Suppliantes" opgevoerd en dit door de koorafdeling van onze muziekacademie. Moeten wij hieruit besluiten dat onze stadsgenoten geen respons gaven op die oproep? Mogelijk, maar we mogen ook niet vergeten dat de huldding pas doorging in 1927 terwijl de oproep voor deelname dateerde van 1920. In die tijdspanne van zeven jaar zullen er zeker bewuste en noodgedwongen wijzigingen aan het feestprogramma zijn doorgevoerd.

Eind 1923 was de maquette van het memoriaal af en werd ze voorgelegd aan het Stadsbestuur.

Vanaf 1924 wordt het stil rond het Lapon-memoriaal en het comité. Pas in november van dat jaar vernemen we nog iets over z'n initiatief. Op verzoek van Carlo Loontjens, lid van het comité, werd een gipsen portret van wijlen Edmond Lapon als blijvende herinnering in de bibliotheek geplaatst. Om welk portret gaat het hier?

Op 8 december 1924 en 20 januari 1925 komen de leden, van het Lapon-comité weer samen in "Hôtel de la Marine" in de Langestraat. Het gebrek aan financiële middelen bleek de grootste struikelblok te zijn waarmee het comité te kampen had, vandaar dat zij nogmaals via de pers een warme oproep deden bij de Oostendse verenigingen voor financiële steun. Het comité toonde zelf het voorbeeld, want eind februari 1925 publiceerden een aantal lokale kranten, zoals Le Carillon en L'Echo d'Ostende, de bedragen die door de comitéleden werden gestort. (11)

Enkele verenigingen, waaronder "De Lustige Zygomars" en de "Cercle (Symphonique) Edmond Lapon" alsook een aantal enkelingen, gingen op de oproep in. Tussen december 1924 en april 1925 werd er nog eens zo'n 830 fr. ingezameld.

M ■ MEMORIAAL
EDMONDLAPON

LEOPOLDPARK

MEMORIAAL EDMOND LAPON (uit archief SMSKO)

Terloops kunnen wij ons hier ook de vraag stellen waarom er tussen de oprichting van het Lapon-herdenkingscomité, eind september 1920 en de inhuldiging van het memoriaal, 18 september 1927, bijna zeven jaar verlieden. Heeft het comité er werkelijk zolang overgedaan om de nodige fondsen in te zamelen om het memoriaal te bekostigen, of kunnen er ook nog andere redenen of oorzaken zijn ?

Alfons Maes en D.E. Boehme hadden zeker geen zeven jaar nodig om hun huldelied te dichten en op muziek te zetten.

Moet 1927 dan worden gezien als een bijzonder jaar met betrekking tot Edmond Lapon ? In 1927 zou hij 69 jaar zijn geworden, was hij 26 jaar overleden, maar was het op zes dagen na precies 40 jaar geleden dat hij laureaat werd van de "Prix de Rome". Is dat de reden waarom het memoriaal pas in dat jaar werd ingewijd ? Niet uitgesloten, maar weinig waarschijnlijk, want geen enkele lokale krant verwijst in haar verslaggeving naar een 40-jarige viering. Wellicht is dat louter toeval.

Financiële problemen lijken mij uiteindelijk de enige en meest plausibele verklaring. Dit wordt mijns inziens duidelijk geïllustreerd door de talrijke oproepen en initiatieven die werden gelanceerd maar die uiteindelijk geen overdonderend succes kenden. Trouwens de krant Journal de la Côte alludeert in haar editie van 24 september 1927 ook in die zin :

"Que le comité n'a pas disposé de fonds suffisants pour faire mieux, nous l'admettons,..." (12)

In februari 1925 vernemen we via de pers dat de beeldhouwer Oscar De Clerck volop bezig is met het maken van het kunstwerk voor het memoriaal.

Als we goed rekenen en tellen zijn we hier aan een derde portret toe van de componist, allen van de hand van Oscar De Clerck. Het eerste dateerde van 1921, het tweede kwam in 1924 in de bibliotheek terecht en het derde was in 1925 in de maak. Nochtans is er van Edmond Lapon maar één portret gekend dat van de hand is van Oscar De Clerck. Andere vraag, als het eigenlijke kunstwerk bestemd voor het memoriaal pas gemaakt werd in 1925, waarom is het dan gedateerd 1921 ?

Zonder te beschikken over enig concreet bewijsmateriaal denk ik dat er mogelijks sprake kan zijn van hoogstens twee, misschien zelfs maar van één portret.

Het Heemkundig Museum van Oostende is in het bezit van een repliek van het bronzen bas-reliëf gemaakt in dinanderie. (13) Wie de oorspronkelijke eigenaar was en wat de bedoeling was van deze repliek, is niet geweten. Zou het "borstbeeld" van 1921 niet die geel koperen repliek zijn geweest ? De data corresponderen in elk geval.

Het gipsen portret uit de bibliotheek moet wellicht worden geïnterpreteerd als een voorontwerp misschien van hetzelfde portret of eventueel van een ander portret, want ik neem aan dat Oscar De Clerck meer dan één ontwerp maakte voor het memoriaal.

Op 20 januari 1925 keurden de leden van het comité unaniem het project voor het memoriaal goed. Mijns inziens kozen zij toen voor het portret dat reeds werd ontworpen in 1921 omdat wij deze datum terugvinden op het bronzen bas-reliëf. Wanneer de pers dan in 1925 schrijft dat Oscar De Clerck volop bezig is met het kunstwerk, dan zou dit moeten worden geïnterpreteerd als het gieten van een bas-teliëf dat reeds in 1921 was ontworpen.

Vanaf april 1925 tot mei 1927 vernemen wij via de pers weerom niets meer over het initiatief van het Lapon-herdenkingscomité.

In juni 1927, enkele maanden voor de inhuldigingsplechtigheid, vernemen wij dat het comité ondertussen werd uitgebreid met een nieuw lid. Burgemeester Edouard Moreaux aanvaardde de functie van ere-voorzitter van het comité.

Op woensdag 15 juni 1927 kwam het comité nog eens samen in de Falstaff op het Wapenplein en een laatste vergadering werd belegd op 8 september 1927 op het Stadhuis om de laatste schikkingen te treffen voor de inmiddels naar september vervroegde inhuldiging. (14)

De inhuldigingsplechtigheid

De inhuldigingsplechtigheid zelf werd groots opgevat. Om 11.00 uur zou ze op het Wapenplein aanvangen met de uitvoering van de cantate "Lapon Herdacht". Dit huldelied werd gedicht door Alfons Maes en op muziek gezet door D.E. Boehme, een oud-leerling van Edmond Lapon aan het Gentse Conservatorium. Dit eenstemmig lied zou worden uitgevoerd door een duizendtal schoolkinderen uit het vrij en officieel onderwijs, onder begeleiding van de stadsharmonie. De tekst van deze cantate luidde als volgt :

meisjes en jongens

't Is feest ! 't Is feest !
Een groots hoezee herklinke luid
over onze gouwen uit.
Kom op Oostendenaren, in dichte vriendscharen,
dat in het rond uw dankbare mond
de kunstroem van Lapon verkond.

meisjes

Laat bloemen en wimpels de straten versieren.

jongens

Laat feestelijk waaien de bonte banieren

meisjes en jongens

En laten wij waardig de stadsgenoot vieren.
Een vaardige hand heeft zijn beeld geboetseerd,
de schooljeugd heeft gretig het feestlied geleerd
en zo zijn de kunsten des kunstenaars geëerd.

jongens

Laat vrolijke zangen en blijde fanfaren

meisjes

met feestelijke klanken, alover de scharen

allen

der jolige vierende menigte varen.
En laten wij fier, boven 't daverend gebrom
der luide schalmeien en dreunende trom,
zijn naam ter bewondering roepen alom.

solo

Zijn kunst bestond in melodieën vol mysterieuze zin,
subtiële fantasiën met diepe vroomheid in
mystieke harmonie.

Vol bovenaardse hulde was 't onmiskenbaarmerk
van 't goddelijk genie dat zijne ziel vervulde
bij 't scheppen van zijn werk.

meisjes en jongens

Gezegend wijdbefaamde stad
die zulk een zoon naar waarde schat.
Zijn naam, zijn faam, de onsterfelijkheid
is voorbereid
Triomf ! Triomf ! Bazuingeschal
herklinke luid over onze gouwen uit.

slotkoor

Voor eeuwig zal prijken de naam van Lapon
omglansd met de heerlijken roem die hij won.
De gulden krans door God beloofd
omstraalt met glans zijn kunstenaarshoofd.
En of de tijd ook henenvliedt,
zijn kunstroem taant of mindert niet,
maar wordt door 't dankbaar nageslacht
in eeuwigheid herdacht.

De prominenten alsook de familie Lapon zouden de uitvoering bijwonen van op de kiosk, terwijl de Oostendse verenigingen het Wapenplein zouden omringen. Na de uitvoering van de cantate was er een optocht voorzien van de prominenten, de schoolkinderen en de verenigingen langs de Adolf Buylstraat,

het Marie-Joséplein en de Leopold II-laan naar het Leopoldpark, waar men zou overgaan tot de onthulling van het memoriaal.

Het slechte weer gooide roet in het eten en om 10.15 uur beslisten de organisatoren om de uitvoering van de cantate noodgedwongen te laten doorgaan in de hal van de Leopoldschool in de Ieperstraat en niet op het Wapenplein zoals oorspronkelijk gepland.

In de hal van de Leopoldschool namen de kinderen plaats op een groot centraal podium dat omkranst werd met de talrijke kleurrijke banieren van de Oostendse verenigingen. Ze vormden als het ware een bontgekleurde aureool rond de kinderen. Ondanks de late beslissing kon men toch stipt om 11.00 uur van start gaan met de viering zoals was gepland.

De opvoering van de huldecantate "Lapon Herdacht" kende een enorm succes en werd onthaald op een langdurig applaus zodat het huldelied zelfs een tweede keer werd opgevoerd.

Vandaar trok men dan richting Leopoldpark, waar de prominenten plaats namen op het parkeiland, terwijl de schoolkinderen en de Oostendse verenigingen de omringende parkpaden bevolkten.

De eigenlijke onthulling startte met de uitvoering van de Brabançonne.

Daarna volgden een viertal toespraken. Jan De Clerck, bezieler van de Laponviering, had het over de grote verdienste van de musicus en het toevertrouwen van het memoriaal aan de zorgen van de Stad. Burgemeester Edouard Moreaux bracht eveneens hulde aan de stadsgenoot en nam het memoriaal in ontvangst. De rede van de heer TOUSSAINT DE SUTTER, eerste orkestleider van het Kursaal, handelde over de prachtige composities van Edmond Lapon. Als laatste kwam de heer VAN MULLEM in naam van het koraal van het Conservatorium aan het woord.

De plechtigheid werd verder gezet met de opvoering van een fragment uit de cantate "Les Suppliantes", door de koorafdeling van de Muziekacademie van Oostende. Te midden van het groene decor maakte de zachte en melodieuze zang grote indruk :

"C'était comme l'évocation de l'esprit de Lapon" (15)

Vervolgens werden er aan het memoriaal bloementuilen neergelegd door het Lapon-comité, het Stadsbestuur, de Cercle (Symphonique) Lapon, de Mijnvrienden en de Oostendse Muziekacademie.

De plechtigeheid werd afgesloten met een optocht van de schoolkinderen en de Oostendse verenigingen voor het memoriaal.

Maurice Antony stond in voor de fotoreportage van de plechtigheid.

De plechtigheid was dus groots opgevat, maar over het memoriaal zelf was men minder in de wolken. In de pers werd er op gewezen dat het gedenkteken niet beantwoordde aan de naam en faam van de Oostendse musicus :

"Is het niet met fierheid en geluk dat wij hulde aan één
"onzer verdienstelijkste Oostendenaars hebben zien toebrengen,
"het spijt ons nochtans dat het gedenkteken niet beantwoordt
"aan wat men zou moeten vergen" (16)

De redactie van de krant Journal de la Côte titelde één
van haar artikels : "Un monument qui n'en est pas un" en
schreef :

"...le monument n'est pas "noble dans sa simplicité, il est
indigne de Lapon." (17)

De krant vroeg zich af waarom de stèle niet was voorzien
van een aantal regels tekst over het leven, het werk en de
persoon LAPON, zodat de parkbezoekers toch tenminste zouden
weten wie Edmond Lapon was en wat zijn verdiensten waren.

Dat het comité er niet was ingeslaagd voldoende geld in
te zamelen voor een mooier monument, vond de krant op zich
niet erg. Ze vond het wel erg dat het Stadsbestuur het comité
niet was bijgesprongen met een grotere financiële steun voor
een waardiger monument ter ere van LAPON. Het zou een vorm
van eerherstel zijn geweest vanwege de Stad ten aanzien van
Edmond Lapon, die zij in het verleden meermaals had miskend.

Daartegenover wees de krant er wel op dat Oscar De Clerck
er zeer goed in was geslaagd de gelaatstrekken van de compo-
nist weer te geven in het bronzen reliëf.

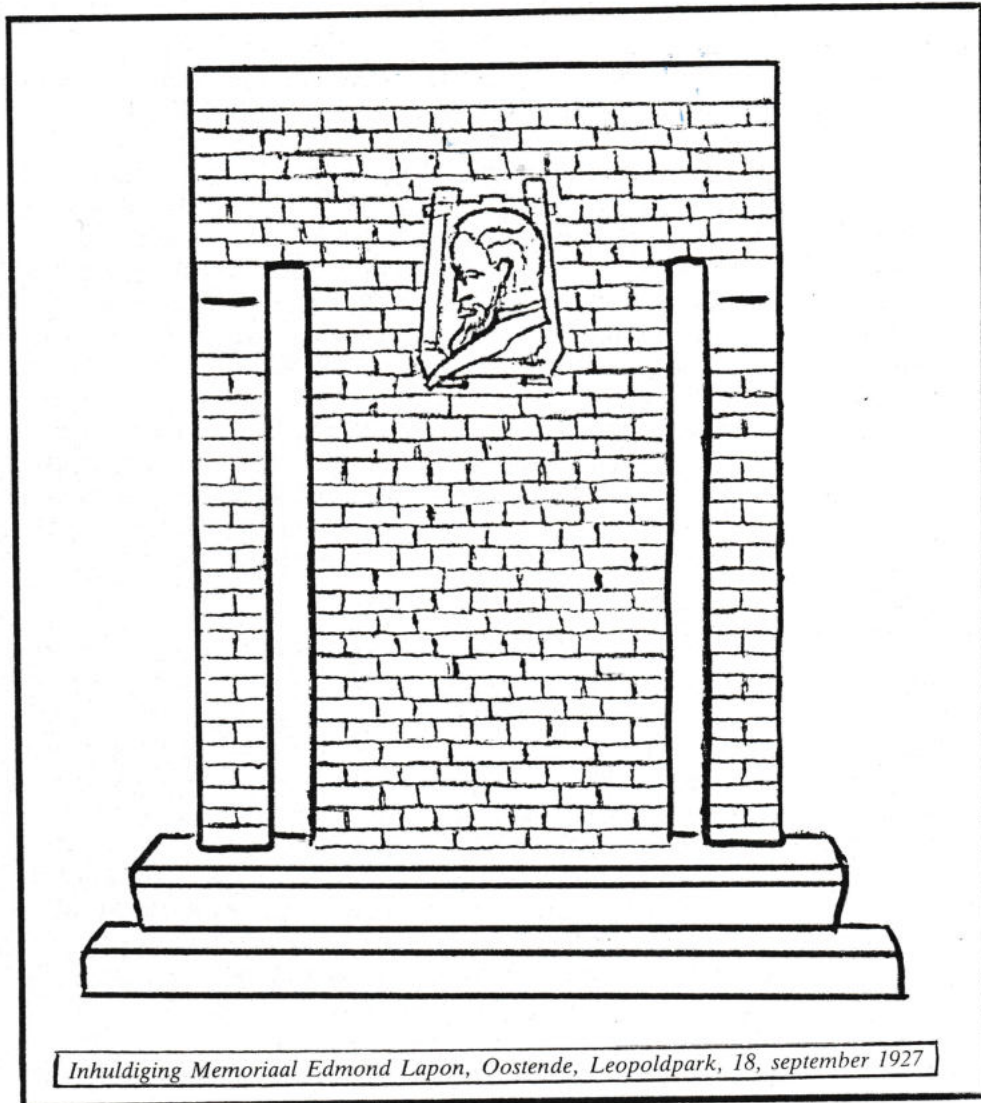
Carlo Loontiens, de voormalige bibliotheecaris en conser-
vator, alludeerde in zijn werk (18) eveneens in die richting.
Hij vond dat de vrienden en de bewonderaars van Edmond Lapon
het memoriaal op zijn minst hadden moeten verrijken met een
bronzen of granieten plakket met korte biografische gegevens
over de componist. Zoals het monumentje er nu staat, spreekt
het niet aan en komt het zeer povertjes over.

Dat klinkt mij enigszins verwonderlijk want LOONTIENS was
lid van het herdenkingscomité. Ik neem dan ook aan dat hij
vooral zal hebben geweten hoe het memoriaal er zal hebben
uitgezien. Had hij dan als lid niet kunnen wijzen op dit
tekort ?

Korte tijd nadien was het bronzen bas-reliëf spoorloos
verdwenen. Alleen het bakstenen muurtje bleef over. Het is
er nog enkele jaren blijven staan en kreeg in de volksmond de
naam van "tmurtje van Lapong". Voor menig mannelijk parkwan-
delaar deed het dienst als urinoir.

Toen in 1938 de parkvijver werd ontslibd, vond men het
bas-reliëf terug nabij de parkbrug, kant Eurphrosina
Beernaertstraat. (19)

Het memoriaal werd niet teruggeplaatst, maar kreeg nader-
hand een nieuwe plaats in het Oostendse Muziekconservatorium
in de Romestraat. Het prijkt nu links aan de muur in de
inkomsthal van het conservatorium, tegenover Léon Rinskopf's
gedenkplaat.

Inhuldiging Memoriaal Edmond Lapon, Oostende, Leopoldpark, 18, september 1927

"Is het niet met fierheid en geluk dat wij hulde aan één
"onzer verdienstelijkste Oostendenaars hebben zien toebrengen,
"het spijt ons nochtans dat het gedenkteken niet beantwoordt
"aan wat men zou moeten vergen" (16)

De redactie van de krant Journal de la Côte titelde één
van haar artikels : "Un monument qui n'en est pas un" en
schreef :

"...le monument n'est pas "noble dans sa simplicité, il est
indigne de Lapon." (17)

De krant vroeg zich af waarom de stèle niet was voorzien
van een aantal regels tekst over het leven, het werk en de
persoon LAPON, zodat de parkbezoekers toch tenminste zouden
weten wie Edmond Lapon was en wat zijn verdiensten waren.

Dat het comité er niet was ingeslaagd voldoende geld in
te zamelen voor een mooier monument, vond de krant op zich
niet erg. Ze vond het wel erg dat het Stadsbestuur het comité
niet was bijgesprongen met een grotere financiële steun voor
een waardiger monument ter ere van LAPON. Het zou een vorm
van eerherstel zijn geweest vanwege de Stad ten aanzien van
Edmond Lapon, die zij in het verleden meermaals had miskend.

Daartegenover wees de krant er wel op dat Oscar De Clerck
er zeer goed in was geslaagd de gelaatstrekken van de compo-
nist weer te geven in het bronzen reliëf.

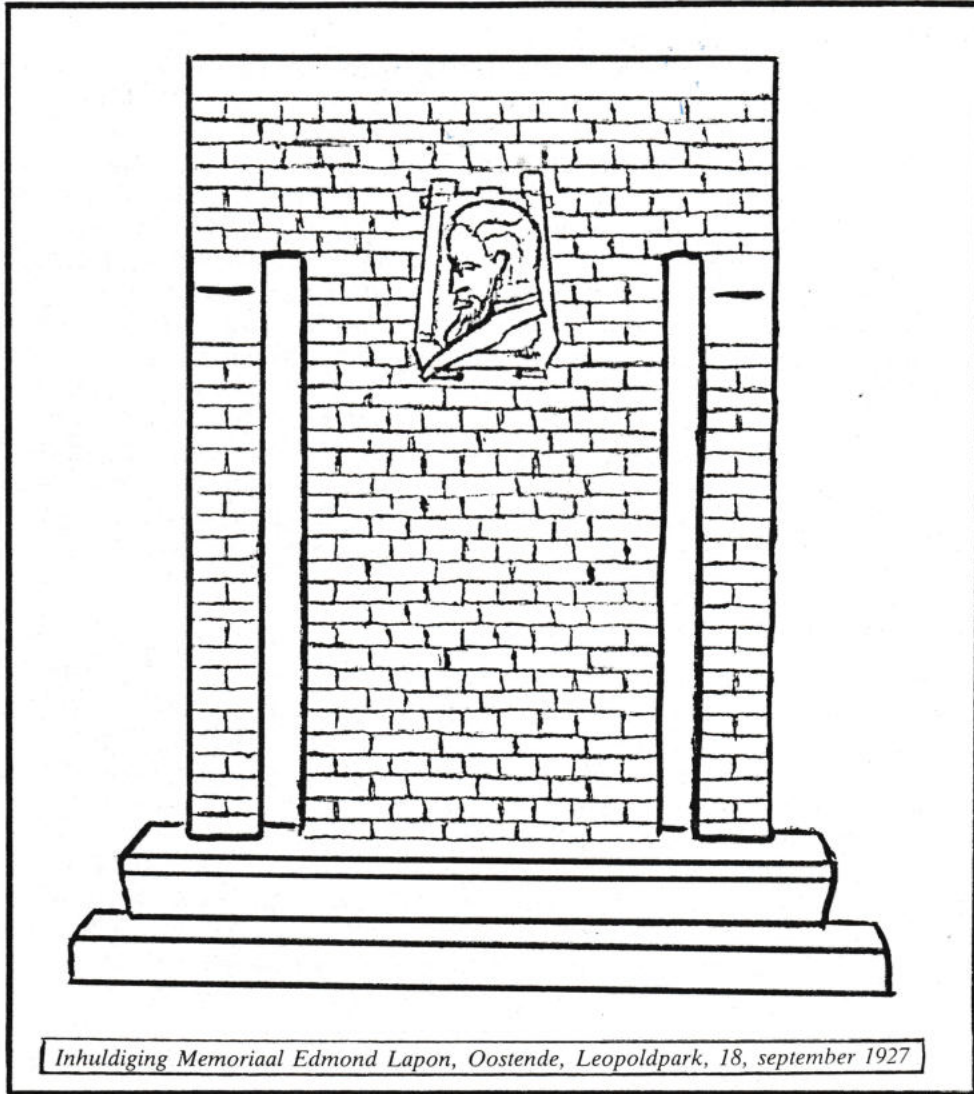
Carlo Loontiens, de voormalige bilbiothecaris en conser-
vator, alludeerde in zijn werk (18) eveneens in die richting.
Hij vond dat de vrienden en de bewonderaars van Edmond Lapon
het memoriaal op zijn minst hadden moeten verrijken met een
bronzen of granieten plakket met korte biografische gegevens
over de componist. Zoals het monumentje er nu staat, spreekt
het niet aan en komt het zeer povertjes over.

Dat klinkt mij enigszins verwonderlijk want LOONTIENS was
lid van het herdenkingscomité. Ik neem dan ook aan dat hij
vooral zal hebben geweten hoe het memoriaal er zal hebben
uitgezien. Had hij dan als lid niet kunnen wijzen op dit
tekort ?

Korte tijd nadien was het bronzen bas-reliëf spoorloos
verdwenen. Alleen het bakstenen muurtje bleef over. Het is
er nog enkele jaren blijven staan en kreeg in de volksmond de
naam van "tmurtje van Lapon". Voor menig mannelijk parkwan-
delaar deed het dienst als urinoir.

Toen in 1938 de parkvijver werd ontslibd, vond men het
bas-reliëf terug nabij de parkbrug, kant Eurphrosina
Beernaertstraat. (19)

Het memoriaal werd niet teruggeplaatst, maar kreeg nader-
hand een nieuwe plaats in het Oostendse Muziekconservatorium
in de Romestraat. Het prijkt nu links aan de muur in de
inkomsthal van het conservatorium, tegenover Léon Rinskopf's
gedenkplaat.

Inhuldiging Memoriaal Edmond Lapon, Oostende, Leopoldpark, 18, september 1927

VOETNOTEN

- (1) Oorspronkelijk was het de bedoeling om het memoriaal in te planten in de tuinen van het Kursaal. Om bepaalde reden is men daar van afgestapt en opteerde men dan voor een plaats in een plantsoen bij de ingang van het Leopoldpark, nabij de Leopold II-laan.
- (2) Een andere optie zou zijn geweest het plaatsen van een gedenkzuil op zijn graf. In de pers spreekt men zelf van een praalgraf. Daar Edmond Lapon niet in Oostende ligt begraven, kan mogelijks een reden zijn waarom men van die idee is afgestapt.
- (3) Daar mijn geraadpleegde bronnen het overlijden van de componist situeren "rond" 19 oktober 1901, vermoed ik dat de exacte sterfdatum niet gekend is. Ik denk dan ook dat die twee data op de pijlers eerder moeten worden geïnterpreteerd als jaartallen. Het schaarse iconografisch materiaal waarover ik beschikte, gaf hierover geen uitsluitel.
- (4) Jan De Clerck had de bedoeling om tegenover de gedenkstèle van LAPON een memoriaal op te richten ter ere van de Oostendenaar Emile Perier. PERIER was gedurende vele jaren de dirigent van het orkest van het Kursaal. Zijn memoriaal zou pas in 1928 worden ingehuldigd naar aanleiding van de vijftigste verjaardag van de inhuldiging van het Kursaal. Bij mijn weten is er daar echter nooit iets van terecht gekomen. De moeilijke financiële problemen waarmee Jan De Clerck geconfronteerd werd bij de oprichting van een Lapon-monument, zullen hem weerhouden hebben om zich te wagen aan dit tweede initiatief.
- (5) In de Plate, jg; 13, nr. 14, 1984, pag. 88 is er verkeerdelijk sprake van 17 september 1927.
- (6) De preciese datum van de oprichting van dit herdenkingscomité, heb ik niet kunnen achterhalen, maar alles wijst er op dat dit moet worden gesitueerd eind oktober of begin november 1920.
- (7) Eind 1920 had De Duinengalm 41 fr. ingezameld, eind 1921 was dat 303 fr. en voor 1922 was dat slechts maar 17,50 fr. meer. Le Carillon sloot 1920 af met 115 fr. en 1921 met 98 fr. Deze bedragen zijn gebaseerd op de gepubliceerde intekenlijsten van deze kranten, in de veronderstelling dat zij volledig zijn.
- (8) Ik heb niet kunnen uitmaken of de hogere overheid is ingegaan op deze vraag.
- (9) "De Lustige Zygomars" was een biljartclub die op 23 november 1912 werd gesticht en al vlug uitgroeide tot een filantropische vereniging.
- (10) Voor het jaar 1922 haalde deze vereniging meer dan 40.000 fr. op met haar initiatieven. Voor het Lapon-memoriaal bedroeg dat samen 217,5 fr. (110,5 fr. en 107 fr.), amper een half procent van het totaal ingezamelde budget.
- (11) HAMMAN Aug., 50 fr.; SEERUYS Désiré, 50 fr.; DE CLERCK Jan, 30 fr.; DE CLERCK Joris, 25 fr.; BOENS Daan, 5 fr.; BOUCHERY Albert, 25 fr.; ELLEBOUDT Alfons, 25 fr.; LOONTIENS Carlo, 5 fr.; MOREAUX Théo, 25 fr. en SMISSAERT A., 25 fr.
- (12) Journal de la Côte, jg. 2, nr. 77, 24.09.1927, pag. 2.
- (13) Dinanderie is een gebruiksvoorwerp of luxeartikel in gegoten of geslagen geel koper, dat oorspronkelijk in Dinant werd vervaardigd.
- (14) Oorspronkelijk was de inhuldiging gepland voor oktober 1927.
- (15) Uit L'Echo d'Ostende, jg. 66, nr. 75, 21.09.1927, pag. 1.
- (16) Uit De Zeewacht, jg. 33, nr. 39, 27.09.1927, pag. 1.
- (17) Zie voetnoot 12.
- (18) Zie bibliografie.
- (19) Tijdens de ontslibbingswerken van 1938 werd naast het bas-reliëf ook nog een gedeelte van de kioskafluiting teruggevonden alsook nog een massa oorlogsmateriaal.